

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

Олександр МОРГУНОВ

23.04

2025 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Назара ГРИНЯ на тему «Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення (на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України)», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

ВИТЯГ

з протоколу спільного засідання кафедр кримінально-правових дисциплін; кримінального права та кримінології Дніпровського державного університету внутрішніх справ від 21 квітня 2025 року

Голова: доктор юридичних наук, старший науковий співробітник Василь БЕРЕЗНЯК.

Секретар: доктор філософії в галузі права Валерія САВИЦЬКА.

Присутні: доктор юридичних наук, професор Олександр ЮНІН, доктор юридичних наук, професор Володимир ШАБЛИСТИЙ, доктор юридичних наук, професор Оксана ГРИТЕНКО, доктор юридичних наук, професор Наталія СИДОРЕНКО, доктор юридичних наук, професор Анатолій ВОЛОБУЄВ, доктор юридичних наук, професор Олена РЯБЧИНСЬКА, доктор юридичних наук, професор Валерій ДАРАГАН, кандидат юридичних наук, доцент Вадим ХАШЕВ, кандидат юридичних наук, доцент Сергій БАБАНІН, кандидат юридичних наук Ганна КИРИЧЕНКО, доктор філософії в галузі права Роман КАТОРКІН, доктор філософії в галузі права Світлана КОРОГОД, доктор філософії в галузі права Дмитро АНІСІМОВ.

З присутніх – 4 доктори юридичних наук та 6 кандидатів юридичних наук (докторів філософії) – фахівці за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Публічна презентація наукових результатів дисертаційного дослідження Назара ГРИНЯ на тему «Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення (на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України)», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» щодо рекомендації для захисту в разовій

спеціалізованій вченій раді.

СЛУХАЛИ:

Доповідь здобувача Назара ГРИНЯ на тему «Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення (на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України)», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Здобувач доповів про те, що у сучасних умовах розвитку технологій одним із факторів, які загрожують життю та здоров'ю людини, є отруйні чи сильнодіючі речовини або отруйні чи сильнодіючі лікарські засоби, а також фальсифіковані лікарські засоби. Крім загрози життю та здоров'ю людини, обіг цих речовин завдає шкоди ще й легальним виробникам фармацевтичної продукції. З урахуванням суспільної небезпеки, притаманній цьому явищу, питання протидії обігу отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, а також фальсифікованих лікарських засобів знайшли своє відображення навіть в міжнародних документах. Так, у Конвенції Ради Європи «Про підроблення медичної продукції та подібні злочини, що загрожують охороні здоров'я», прийнятій 28 жовтня 2011 року, підкреслюється, що для ефективної боротьби з глобальною загрозою, яку може нести підробка медичної продукції, необхідно забезпечити криміналізацію діянь у цій сфері.

Фальсифікація й поширення зазначених засобів належить до найбільш тяжких злочинів проти суспільного здоров'я. Але найжахливіші наслідки - це шкода для життя і здоров'я населення, яку важко переоцінити. Діапазон такої шкоди сягає від недовіри до лікарів внаслідок безрезультативності лікування до заподіяння смерті або тяжкої шкоди здоров'ю через вживання неякісних лікарських засобів та (або) відсутність належного лікувального ефекту, помилкові результати діагностики тощо. Ці наслідки не завжди легко встановити, ще складніше довести наявність причинного зв'язку між вживанням неякісних лікарських засобів та заподіянням шкоди життю або здоров'ю людини.

Мета дисертаційного дослідження полягає у розробці положень науково-прикладної проблеми звільнення від кримінальної відповідальності за вчинення злочинів проти здоров'я населення на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України, а також удосконаленні теоретичних та законодавчих положень відповідних заохочувальних норм.

Визначені мета, об'єкт, предмет, завдання дисертаційної роботи та методологічний підхід забезпечили виклад наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, обумовили її новизну, що полягає у такому:

- у дисертації вперше встановлено, що соціальна обумовленість звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення виявляється на підставі з'ясування історичних, загальносоціальних, кримінально-правових та кримінологічних чинників, які мають свої особливості;

- запропоновано авторське визначення спеціальних видів звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення, які слід розглядати як окремий субінститут звільнення від кримінальної відповідальності, що міститься в нормах Розділу XIII Особливої частини КК України, які передбачені у ст.ст. 321, 321-1 КК України та стосуються злочинів будь-якого ступеня тяжкості, частину яких становлять тяжкі та особливо тяжкі злочини, а передумови, підстави та умови їх застосування завжди пов'язані із позитивною посткримінальною поведінкою особи;

- на підставі системно-правового порівняльного аналізу чинного кримінального законодавства таких країн світу, як: Азербайджанська Республіка, Республіка Казахстан, Грузія, Іспанія, Литовська Республіка, Чеська Республіка, Республіка Молдова, Республіка Таджикистан, Туреччина, США (штату Арізона), – виявлені схожість та відмінності із КК України щодо законодавчого регулювання звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення.

Положення, що складають наукову новизну, їх аргументація, дозволили сформулювати декілька висновків як практичного, так і теоретичного характеру:

1. Надано порівняльно-правовий аналіз кримінального законодавства зарубіжних країн та України щодо особливостей кримінально-правового регулювання звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення. Встановлено, що незалежно від того, чи є в кримінальному законодавстві відповідної держави спеціальна норма чи ні, відповідальність за діяння, що порушують правила законного обігу отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, а також фальсифікації лікарських засобів або обіг фальсифікованих лікарських засобів передбачена. Проте у КК зарубіжних країн і КК України існує різне співвідношення заборонних і заохочувальних норм, що стосуються злочинів проти здоров'я населення, зокрема злочинної діяльності з використанням отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, а також фальсифікації лікарських засобів або обігу фальсифікованих лікарських засобів. В усіх країнах, що були охоплені дослідженням, законодавцем визначено тільки заборонні норми, що передбачають кримінальну відповідальність за злочини проти здоров'я населення. У низці кримінальних кодексів зарубіжних країн відсутні вказівки на спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності проти здоров'я населення, проте передбачаються загальні види звільнення від кримінальної відповідальності. Україна в цьому випадку є винятком з досить широким переліком як загальних, так і спеціальних підстав звільнення від кримінальної відповідальності. Крім того, слід вказати, що прямої заборони на звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення, зокрема злочинну діяльність з використанням отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, а також фальсифікації лікарських засобів або обіг фальсифікованих лікарських засобів немає.

2. Досліджено поняття та види спеціальних звільнень від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення. Запропоновано, авторське визначення спеціальних видів звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення (із відповідними його ознаками): «Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення - це окремий субінститут звільнення від кримінальної відповідальності, який міститься в нормах Розділу XIII Особливої частини КК України, які передбачені у ст.ст. 321, 321-1 КК України та стосуються злочинів будь-якого ступеня тяжкості, частину яких становлять тяжкі та особливо тяжкі злочини, а передумови, підстави та умови їх застосування завжди пов'язані із позитивною посткримінальною поведінкою особи». До спеціальних видів звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення належать ч. 5 ст. 321 КК України «Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збут отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів» та ч. 4 ст. 321-1 КК України «Фальсифікація лікарських засобів або обіг фальсифікованих лікарських засобів».

3. Визначено передумови, підстави (умови) застосування звільнення від кримінальної відповідальності за незаконний обіг отруйних чи сильнодіючих речовин, отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, передбаченого ч. 5 ст. 321 КК України. Встановлено, що передумови звільнення від кримінальної відповідальності лежать в основі ч. 1 ст. 321 КК України, яка передбачає шість видів злочинних діянь: 1) виробництво отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів; 2) виготовлення отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів; 2) придбання отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів; 3) перевезення отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів; 4) пересилання отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів; 5) зберігання з метою збуту отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів; 6) збут отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів. Перераховані діяння становлять закритий вичерпний перелік, і лише вони можуть бути передумовами звільнення від кримінальної відповідальності за вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 321 КК України. Отже, передумовою звільнення особи від кримінальної відповідальності за вчинення дій, передбачених ч. 1 ст. 321 КК України, може слугувати вчинення особою хоча б одного з шести альтернативних злочинних діянь. Підставами (умовами) звільнення від кримінальної відповідальності за ч. 5 ст. 321 КК є: 1) добровільна здача отруйних чи сильнодіючих речовин, що не є наркотичними або психотропними чи їх аналогами, або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів та вказівка на джерело їх придбання або 2) сприяння розкриттю злочинів, пов'язаних з їх незаконним обігом за незаконне виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання отруйних чи сильнодіючих речовин, що не є наркотичними або

психотропними чи їх аналогами, або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів.

4. Досліджено передумови, підстави (умови) застосування звільнення від кримінальної відповідальності за обіг фальсифікованих лікарських засобів (ч. 4 ст. 321 1 КК України) Встановлено, що передумовою звільнення особи від кримінальної відповідальності за вчинення дій, передбачених ч. 1 ст. 321-1 КК України, є вчинення особою хоча б одного із шести альтернативних злочинних діянь: 1) виготовлення завідомо фальсифікованих лікарських засобів; 2) придбання завідомо фальсифікованих лікарських засобів; 3) перевезення завідомо фальсифікованих лікарських засобів; 4) пересилання завідомо фальсифікованих лікарських засобів; 5) зберігання з метою збуту завідомо фальсифікованих лікарських засобів; 6) збут завідомо фальсифікованих лікарських засобів. Підставою звільнення особи від кримінальної відповідальності за ч. 4 ст. 321-1 КК України є така посткримінальна поведінка суб'єкта, що полягає в: 1) добровільній здачі фальсифікованих лікарських засобів з обов'язковою вказівкою на джерело їх придбання або 2) добровільній здачі фальсифікованих лікарських засобів з обов'язковим сприянням розкриттю злочинів, пов'язаних із їх обігом.

5. З'ясовано шляхи вдосконалення інституту звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення, пов'язані із їхньою специфічністю, що викликає суперечки з приводу їхньої юридичної природи та законодавчого закріплення, а саме питання відповідності (однорідності) закріплення спеціальних видів звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення іншим спеціальним видам звільнення від кримінальної відповідальності, передбаченим в Особливій частині Кримінального кодексу України; неточності або невідповідності деяких підстав у спеціальних видах звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення передумовам; існування подібності із іншими суміжними складами кримінальних правопорушень; встановлення критерію щодо загрози для життя чи здоров'я людей в усіх спеціальних видах звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення; усунення двохкомпонентності підстав для звільнення від кримінальної відповідальності за ч. 4 ст. 321-1 КК України та ч.5 ст.321 КК України.

6. На підставі дослідження шляхів удосконалення ч. 5 ст. 321 КК України та ч. 4 ст. 321¹ КК України пропонуються такі зміни до Кримінального кодексу України:

ст. 321 КК України «Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збут отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів»

3. Особа звільняється від кримінальної відповідальності за незаконне виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту, збут отруйних або сильнодіючих речовин, що не є наркотичними або психотропними чи їх аналогами, або отруйних чи

сильнодіючих лікарських засобів, а також здійснення таких дій щодо обладнання, призначеного для виробництва чи виготовлення отруйних або сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, вчинених без спеціального на те дозволу (*частина перша цієї статті, якщо такі дії не створили загрози для життя чи здоров'я людей*), якщо вона добровільно здала отруйні чи сильнодіючі речовини, що не є наркотичними або психотропними чи їх аналогами, або отруйні чи сильнодіючі лікарські засоби, або вказала джерело їх придбання, або сприяла розкриттю злочинів, пов'язаних з їх незаконним обігом.

Стаття 321¹ КК України «Фальсифікація лікарських засобів або обіг фальсифікованих лікарських засобів»

4. *Особа звільняється від кримінальної відповідальності за виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збут завідомо фальсифікованих лікарських засобів (частина перша цієї статті, якщо такі дії не створили загрози для життя чи здоров'я людей), якщо вона добровільно здала фальсифіковані лікарські засоби, або вказала джерело їх придбання, або сприяла розкриттю злочинів, пов'язаних з їх обігом.*

Після завершення доповіді Назара ГРИНЯ присутніми були поставлені такі запитання:

Доктор юридичних наук, професор Олена РЯБЧИНСЬКА: Чим Ваше дослідження відрізняється від інших за схожою тематикою? Вкажіть авторів цих праць.

Відповідь: Дякую за запитання. Наша дисертація є першою у вітчизняній науці кримінального права, в якій, із урахуванням постійних змін законодавства, діяльності держави в умовах війни, запропоновано систему сучасних знань стосовно спеціальних видів звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення.

Наше дослідження насамперед ґрунтується на працях Юрія Васильовича Бауліна з приводу загальних засад звільнення від кримінальної відповідальності та Євгенії Олексіївни Гладкової з приводу протидії наркозлочинності.

Доктор юридичних наук, професор Наталія СИДОРЕНКО: У дисертації Ви вказуєте на те, що соціальна обумовленість звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення виявляється на підставі з'ясування досліджених історичних, загальносоціальних, кримінально-правових та кримінологічних чинників, які мають свої особливості. Назвіть їх.

Відповідь: Дякую за запитання. Ці особливості в цілому стосуються «позивної посткримінальної поведінки особи», що передбачена Особливою частиною КК. При цьому суспільна корисність визначається спрямованістю поведінки особи на активну співпрацю з правоохоронними органами і органами правосуддя у напрямках: 1) достовірного повідомлення про вчинення кримінального правопорушення; 2) самовикриття у вчиненні кримінального правопорушення; 3) викриття інших осіб, винних у вчиненні кримінального правопорушення; 4) нейтралізації, мінімізації, відшкодування суспільно

небезпечних наслідків майнового та немайнового характеру; 5) вилучення з неконтрольованого обігу предметів зі спеціальним статусом обігу (зокрема, фальсифікованих лікарських засобів); 6) загального і спеціального попередження вчинення нових кримінальних правопорушень; 7) виховного впливу на свідомість населення з метою профілактики вчинення кримінальних правопорушень.

Кандидат юридичних наук, доцент Сергій БАБАНІН: У ч. 3 ст. 321-1 КК України передбачено можливість довічного позбавлення волі за фальсифікацію лікарських засобів, що спричинила смерть. Чи досліджували Ви це питання?

Відповідь: Дякую за запитання. Спробую відповісти на нього досить узагальнено.

На мою думку, за вчинення злочинів з необережності в принципі неможливе призначення довічного позбавлення волі як максимального покарання. Так як це наразі міститься у КК України, то тут має висловитися Верховний Суд, оскільки як аспірант я розумію, що це неправильно, але як суддя не можу коментувати положення кримінального закону.

Після відповідей на запитання було озвучено висновок наукового керівника – Оксани ГРИТЕНКО. У висновку зазначено про тематику опублікованих наукових статей та апробацію результатів дослідження.

Дисертаційне дослідження Назара ГРИНЯ побудоване на комплексному, системному підході, характеризується відповідним рівнем наукових узагальнень. Здобувач використав численні наукові праці фахівців з загальної теорії держави та права, кримінального права, цивільного права, інших галузевих правових наук, а також низки інших галузей знань.

Назар ГРИНЬ чітко сформулював мету і завдання роботи, визначив об'єкт та предмет дослідження, на основі проведеного комплексного дослідження вирішена важлива наукова проблема – розроблено практичні рекомендації щодо удосконалення практики застосування ст.ст. 321, 321-1 КК України.

Стиль, мова викладення матеріалу дисертаційного дослідження, аргументація авторських висновків та пропозицій до чинного законодавства відповідають належному теоретичному рівню. Думки здобувачем викладаються грамотно, послідовно, виважено, логічно витримані зміст та структура роботи.

Наведений у дисертаційному дослідженні матеріал містить також значний доробок дисертанта, який збагачує існуючі уявлення стосовно теоретичних аспектів досліджуваної проблеми. Автор продемонстрував уміння самостійно узагальнювати та аналізувати нормативно-правові акти, спеціальну літературу і статистичні дані, визначати теоретичні або практичні завдання, формулювати науково обґрунтовані висновки і пропозиції щодо їх розв'язання.

Робота написана грамотно, логічно та послідовно, а стиль викладення матеріалу забезпечує легкість і доступність його сприйняття.

Під час здійснення дисертаційного дослідження здобувачем проявлені належні компетентності щодо відбору та використання різноманітних як загальнонаукових, так і спеціально-наукових методів пізнання, в тому числі діалектичного, формально-логічного, системного аналізу, соціологічного, статистичного тощо.

У цілому в дисертації запропоновані нові науково обґрунтовані теоретичні та прикладні результати проведених досліджень, а також розв'язані конкретні наукові завдання в галузі кримінального права.

Таким чином, підготовлена аспірантом кафедри кримінально-правових дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ Назаром ГРИНЕМ дисертація на тему «Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення (на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України)» є завершеною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують конкретне наукове завдання в галузі кримінального права, і яка в цілому відповідає вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, тому може бути винесена на розгляд Вченої ради Дніпровського державного університету внутрішніх справ для розгляду питання про утворення спеціалізованої вченої ради щодо разового публічного захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право».

Після цього слово було надано **рецензентам** наукової праці:

Доктор юридичних наук, професор Валерій ДАРАГАН підкреслив, що актуальність цього дослідження полягає в тому, що фальсифікація й поширення зазначених засобів належить до найбільш тяжких злочинів проти суспільного здоров'я. Але найжахливіші наслідки - це шкода для життя і здоров'я населення, яку важко переоцінити. Діапазон такої шкоди сягає від недовіри до лікарів внаслідок безрезультативності лікування до заподіяння смерті або тяжкої шкоди здоров'ю через вживання неякісних лікарських засобів та (або) відсутність належного лікувального ефекту, помилкові результати діагностики тощо. Ці наслідки не завжди легко встановити, ще складніше довести наявність причинного зв'язку між вживанням неякісних лікарських засобів та заподіянням шкоди життю або здоров'ю людини.

Зазначене підтверджує особливу актуальність обраної автором теми, своєчасність даного дослідження, його теоретичне та прикладне значення. Результати дослідження є важливими як для теорії кримінального права, так і для законодавчої та правозастосовної діяльності.

Ознайомлення з дисертацією надає підстави для певної загальної оцінки роботи. Автором було проведене самостійне дослідження наукової проблеми, присвячене удосконаленню теоретичних та законодавчих положень із застосування ст. 321 та ст. 321-1 КК України.

Вивчення поданих Гринем Н.Г. матеріалів дисертації та наукових праць дає підстави стверджувати, що ним проведено ґрунтовний аналіз теми,

актуальної в теоретичному та законодавчому плані, сформульовані обґрунтовані висновки і пропозиції, що виносяться на захист. Дисертація оформлена згідно з вимогами, які пред'являються до роботи такого рівня, відповідає державним стандартам. Обсяг основного тексту дисертації відповідає встановленим нормативам. Наукові положення в тексті дисертації за формою викладу дохідливі, у смисловому значенні взаємопов'язані. Структура, зміст, послідовність, взаємозв'язок підрозділів дисертації спрямовані на реалізацію основної мети дослідження.

Послідовність, взаємозв'язок розділів та підрозділів дисертації відповідають визначеним завданням, спрямовані на реалізацію визначеної автором мети дослідження. Безпосередньо зміст розділів (підрозділів) дисертації доповнює один одного, містить результати аналізу стану наукових теоретичних досліджень, міжнародно-правових аспектів, проблем чинного кримінального законодавства, спрямованих на обґрунтування найважливіших, як на думку автора, проблем.

За змістом дисертаційна робота Назара ГРИНЯ на тему «Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення (на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України)», представлена на здобуття ступеня доктора філософії, повністю відповідає спеціальності 081 «Право».

Звертаючи увагу на значущість та наукову цінність наукової новизни та висновків дисертанта, слід звернути увагу на низку положень дисертації, які мають дискусійний характер і потребують додаткової аргументації під час публічного захисту, а саме:

1. Безумовно засвідчуючи практичне значення отриманих результатів, бажано оформити відповідні довідки та акти впровадження.

2. У роботі, досліджуючи предмет злочину, передбаченого ст. 321 та ст. 321-1 КК України, автор приділив недостатню увагу новим видам лікарських засобів, в тому числі дефіцитних, які часто фальсифікують.

Зазначені зауваження та побажання не впливають на загальне позитивне уявлення про роботу, не зменшують її наукової новизни та практичної значущості і тому не є перешкодою для її представлення в спеціалізовану вчену раду для публічного захисту.

Незважаючи на те, що роботі притаманні деякі недоліки, які характерні будь-якій самостійній науковій праці, вони не впливають на загальну позитивну оцінку даної роботи, отже, слід констатувати, що подане на рецензування дисертаційне дослідження **Назара ГРИНЯ на тему «Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення (на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України)»** є завершеною науковою працею, підготовленою на достатньо високому рівні, зміст якої відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від

12.01.2022 р. № 44, а отже, робота може бути рекомендована до розгляду та захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Кандидат юридичних наук, доцент Валентин ЛЮДВІК відзначив, що побудова дисертації та її зміст свідчать про комплексний підхід до вирішення поставлених завдань дослідження. Актуальність проблематики, глибина аналізу, чіткість висновків, методологічна цілісність, внутрішня логічність та науково-практична спрямованість дисертаційного дослідження забезпечують його наукову цінність. Дисертація містить висунуті автором науково обґрунтовані та аргументовані результати та наукові положення. Робота характеризується єдністю змісту і свідчить про особистий внесок здобувача в науку. Наукові положення та висновки цілісні, логічно послідовно надані та аргументовано викладені. Робота має суттєве теоретичне та практичне значення. Виклад матеріалу є логічним.

Рецензентом відзначено, що актуальність дисертаційного дослідження Гринем Н.Г. не викликає сумнівів, оскільки вироблено теоретико-методологічну будову вивчення ст.ст. 321, 321-1 КК України.

Варто позитивно оцінити широту та логічну послідовність розглянутих у дисертації питань; позитивно відмітити використану джерельну базу; звернути увагу на те, що здобувач не обмежився лише теоретичними розробками, а, керуючись принципом єдності теорії та практики, обґрунтував необхідність внесення змін до низки нормативно-правових актів.

Структурна побудова дисертаційного дослідження є цілком логічною; його ключові проблеми сформульовані досить чітко; наукові положення достатньо обґрунтовані та достовірні, основні з них оприлюднені достатньо повно, відповідно до існуючих вимог, які ставляться до робіт відповідного рівня. Дисертаційна робота написана грамотно, стиль викладення характеризується смисловою завершеністю, цілісністю та простотою формулювань відповідних наукових положень, висновків і рекомендацій, що робить їх доступними для сприйняття не тільки науковцями, а й громадянами – членами громадських об'єднань.

Звичайно, як і будь-яка робота, виконане дослідження не позбавлене певних дискусійних положень, серед яких слід зазначити такі:

- варто уточнити положення наукової новизни, вказуючи не на процес, що зроблено, а на результат, чого досягнуто;

- потребує більш детальної аргументації питання внесення змін до ст. 321 та ст. 321-1 КК України – не вистачає результатів опитування фахівців, зокрема суддів, з цього питання.

Однак ці спірні питання та зауваження не впливають на загальне позитивне ставлення до роботи, не зменшують її наукової новизни та практичної значущості і тому не є перешкодою для її представлення в разову спеціалізовану вчену раду для публічного захисту.

Зважаючи на вищевикладене, підсумовано, що підготовлена аспірантом кафедри кримінально-правових дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ Назаром ГРИНЕМ дисертація на тему «Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини

проти здоров'я населення (на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України)» є завершеною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують конкретне наукове завдання в галузі кримінального права, і яка в цілому відповідає вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та може бути винесена на розгляд Вченої ради Дніпровського державного університету внутрішніх справ для розгляду питання про утворення спеціалізованої вченої ради щодо разового публічного захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, професор Олена РЯБЧИНСЬКА зазначила, що аналіз дисертації Назара ГРИНЯ дозволяє стверджувати про ґрунтовну теоретичну підготовку дисертанта, а також свідчить про розуміння ним практичних та теоретичних проблем, котрі стосуються сучасних підходів до теоретичного розуміння та практичного застосування ст. 321 та ст. 321-1 КК України. Актуальність дослідження є безсумнівною з огляду на сучасні процеси розвитку кримінального законодавства в Україні. Загалом дисертаційне дослідження Назара ГРИНЯ на тему «Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення (на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України)» відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Доктор юридичних наук, професор Анатолій ВОЛОБУЄВ наголосив, що автором цілком коректно та слушно сформовано актуальність теми дисертаційного дослідження, а також вміло обрані методи дослідження, зважаючи на поставлену мету роботи та об'єкт і предмет дослідження. Загалом дисертація Назара ГРИНЯ на тему «Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення (на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України)» відповідає необхідним вимогам, які висуваються до даного виду робіт, та може бути рекомендована в разовій спеціалізованій вченій раді для захисту.

Кандидат юридичних наук, доцент Сергій БАБАНІН наголосив, що дисертаційна робота Гриня Н.Г. є актуальною та змістовною. В роботі автором висвітлюються сучасні підходи до теоретичного розуміння та практичного застосування норм кримінального закону. Отже, дисертація Назара ГРИНЯ на тему «Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення (на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України)» в

цілому заслуговує на позитивну оцінку та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Доктор філософії в галузі права Валерія САВИЦЬКА вказала на актуальність теми та достатній рівень роботи. Автором грамотно сформовано мету, предмет, об'єкт та завдання дослідження. На окрему позитивну оцінку заслуговують пропозиції дисертанта щодо вдосконалення чинного законодавства України, яке прямо чи опосередковано здійснює регулювання досліджуваних питань. Зважаючи на вищевикладене, наголошено, що дисертаційне дослідження Назара ГРИНЯ на тему «Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення (на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України)» відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та може бути рекомендоване до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Доктор юридичних наук, старший науковий співробітник Василь БЕРЕЗНЯК відзначив, що дисертаційна робота Назара ГРИНЯ на тему «Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення (на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України)» розкриває злободенні питання, такі як незаконне заволодіння транспортним засобом. З огляду на це актуальність дослідження не викликає сумніву. Дисертація характеризується логічним та ґрунтовним викладенням інформації, стилістичною та науковою грамотністю. Практичне та теоретичне значення дисертаційної роботи в даному напрямі важко переоцінити. Отже, дисертація Назара ГРИНЯ на тему «Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення (на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України)» є завершеною науковою працею та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Назара ГРИНЯ на тему «Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення (на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України)», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Обґрунтування вибору теми дослідження. У сучасних умовах розвитку технологій одним із факторів, які загрожують життю та здоров'ю людини, є отруйні чи сильнодіючі речовини або отруйні чи сильнодіючі лікарські засоби, а також фальсифіковані лікарські засоби. Крім загрози життю та здоров'ю людини, обіг цих речовин завдає шкоди ще й легальним виробникам фармацевтичної продукції. З урахуванням суспільної небезпеки,

притаманній цьому явищу, питання протидії обігу отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, а також фальсифікованих лікарських засобів знайшли своє відображення навіть в міжнародних документах. Так, у Конвенції Ради Європи «Про підроблення медичної продукції та подібні злочини, що загрожують охороні здоров'я» (MEDICRIME), прийнятій 28 жовтня 2011 року, підкреслюється, що для ефективної боротьби з глобальною загрозою, яку може нести підробка медичної продукції, необхідно забезпечити криміналізацію діянь у цій сфері.

Фальсифікація й поширення зазначених засобів належить до найбільш тяжких злочинів проти суспільного здоров'я. Але найжахливіші наслідки - це шкода для життя і здоров'я населення, яку важко переоцінити. Діапазон такої шкоди сягає від недовіри до лікарів внаслідок безрезультативності лікування до заподіяння смерті або тяжкої шкоди здоров'ю через вживання неякісних лікарських засобів та (або) відсутність належного лікувального ефекту, помилкові результати діагностики тощо. Ці наслідки не завжди легко встановити, ще складніше довести наявність причинного зв'язку між вживанням неякісних лікарських засобів та заподіянням шкоди життю або здоров'ю людини.

Питання протидії порушенням у сфері обігу отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, а також фальсифікованих лікарських засобів були предметом дослідження значної кількості науковців – фахівців у галузі медицини, фармацевтики, кримінального та адміністративного права, кримінології, криміналістики, оперативно-розшукової діяльності тощо. Визначенням кримінально-правових засад відповідальності за вчинення злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших кримінальних правопорушень проти здоров'я населення займалися такі вчені кримінально-правового циклу, як, зокрема, Вартилицька І. А., Гладкова Є. О., Головін Д. В., Гритенко О. А., Данилевська Ю. О., Каменський Д. В., Кісілюк Е. М., Кротюк А. М., Кузик В. В., Луцак О. О., Музика А. А., Никифорчин І. О., Пономаренко Ю. Г., Політова А. С., Расюк Е. В., Созанський Т. І., Смітиєнко В. М., Савченко А. В., Семенюк О. О., Сорока С. О., Фесенко Є. В. та ін. Проте найтиповішим сталим аспектам проблем встановлення спеціальних видів звільнення від кримінальної відповідальності присвячено не так багато досліджень, тим більш стосовно звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення, передбачені ст.ст. 321, 321-1 КК України. Серед вчених, які фрагментарно торкалися цього питання, слід зазначити таких, як Вознюк А. А., Горох О. П., Гуторова Н. О., Дудоров О. О., Житний О. О., Золотарьова А. І., Коваленко І. А., Ковітіді О. Ф., Мельник М. І., Музика А. А., Меркулова В. О., Наден О. В., Ступник Я. В., Тихий В. П., Товт Ю. М., Фріс П. Л. та ін. Аналіз їхніх наукових здобутків свідчить про значний внесок у вивчення цієї проблематики та формування напрямів протидії злочинам, вчинюваним у сфері обігу отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, а також фальсифікованих лікарських

засобів, зокрема засобами заохочення. Водночас реалії сьогодення свідчать, що деякі теоретичні та прикладні питання щодо протидії злочинам, вчинюваним у сфері обігу отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, а також фальсифікованих лікарських засобів потребують подальших ґрунтовних розробок, чому деякою мірою, може сприяти і представлене дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Робота виконана на кафедрі кримінального права та кримінології Дніпровського державного університету внутрішніх справ відповідно до: Національної стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 р. № 119/2021), наказу МВС України «Про затвердження тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020-2024 роки» від 11 червня 2020 р. № 454, загальноуніверситетської теми наукових досліджень «Актуальні проблеми кримінально-правового, кримінального процесуального та криміналістичного забезпечення протидії злочинності в Україні» (реєстраційний номер 0118U100431); основних напрямів наукових досліджень Науково-дослідного інституту публічного права на 2020–2025 роки, а також Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016–2020 роки, схвалених постановою Загальних зборів Національної академії правових наук України від 03 березня 2016 р.; тематиці наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Міністерства освіти і науки на 2022-2026 роки, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03 лютого 2022 р. № 109.

Мета й завдання дослідження. *Мета* дослідження полягає у розробці положень науково-прикладної проблеми звільнення від кримінальної відповідальності за вчинення злочинів проти здоров'я населення на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України, а також удосконалення теоретичних та законодавчих положень відповідно заохочувальних норм.

Для досягнення поставленої мети було сформульовано такі *завдання*:

- дослідити соціальну обумовленість звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення;
- проаналізувати генезис звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення;
- здійснити стан дослідження інституту звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення;
- надати порівняльно-правовий аналіз звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення у зарубіжному кримінальному законодавстві;
- дослідити поняття та види спеціального звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення;
- визначити передумови, підстави (умови) застосування звільнення від кримінальної відповідальності за незаконний обіг отруйних чи сильнодіючих речовин, отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів (ч. 5 ст. 321 КК

України), а також звільнення від кримінальної відповідальності за обіг фальсифікованих лікарських засобів (ч. 4 ст. 321-1 КК України);

- з'ясувати шляхи вдосконалення інституту звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у зв'язку із застосуванням заходів заохочення у разі вчинення злочинів проти здоров'я населення, що забезпечують обіг отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, а також фальсифікованих лікарських засобів.

Предмет дослідження – спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення (на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України)

Методи дослідження. Для досягнення мети роботи автором використовувались такі методи: *діалектичний метод* – під час формулювання поняття «спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення (на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України)» (підрозділ 2.1); *метод історико-правового аналізу* – при дослідженні генезису звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення (підрозділ 1.2); *порівняльно-правовий метод* – при аналізі звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення у зарубіжному кримінальному законодавстві (підрозділ 1.3); *системно-структурний* – при формулюванні поняття «спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення (на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України)», його ознак та видів (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3); *метод системного аналізу* – при визначенні місця і ролі звільнення від кримінальної відповідальності за вчинення злочинів проти здоров'я населення в інституті звільнення від кримінальної відповідальності (підрозділ 1.3, 2.1) *статистичні методи* – при вивченні емпіричної бази дослідження (підрозділ 1.1) та ін.

Емпіричну базу дисертації становлять: результати аналізу матеріалів Єдиного державного реєстру судових рішень, а також опублікованої слідчо-судової практики.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є одним із перших монографічних досліджень, яке присвячене положенням науково-прикладної проблеми звільнення від кримінальної відповідальності за вчинення злочинів проти здоров'я населення на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України. На основі здійсненого дослідження сформульовано нові наукові положення, які запропоновані здобувачем особисто та виносяться на захист:

вперше:

- встановлено, що соціальна обумовленість звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення виявляється на підставі з'ясування історичних, загальносоціальних, кримінально-правових та кримінологічних чинників, які мають свої особливості;

- запропоновано авторське визначення спеціальних видів звільнення

від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення, які слід розглядати як окремий субінститут звільнення від кримінальної відповідальності, що міститься в нормах Розділу XIII Особливої частини КК України, які передбачені у ст.ст. 321, 321-1 КК України та стосуються злочинів будь-якого ступеня тяжкості, частину яких становлять тяжкі та особливо тяжкі злочини, а передумови, підстави та умови їх застосування завжди пов'язані із позитивною посткримінальною поведінкою особи;

- на підставі системно-правового порівняльного аналізу чинного кримінального законодавства таких країн світу, як: Азербайджанська Республіка, Республіка Казахстан, Грузія, Іспанія, Литовська Республіка, Чеська Республіка, Республіка Молдова, Республіка Таджикистан, Туреччина, США (штату Арізона), – виявлені схожості та відмінності із КК України щодо законодавчого регулювання звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення;

удосконалено:

- стан дослідження питань та проблем щодо звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення, зокрема здійснено: виокремлення спеціальних досліджень, в яких розглядалися найтипівіші сталі аспекти проблем встановлення спеціальних видів звільнення від кримінальної відповідальності; визначення наступності доктринальних положень щодо звільнення від кримінальної відповідальності за злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та ступеня їхнього впливу на напрями та зміст реформування кримінального законодавства, зокрема в аспекті звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення, передбачені ст.ст. 321 та ст. 321-1 КК України; визначення змісту та сутності сталих проблем щодо звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення. Доведено, що на підставі проведеного аналізу стану дослідження встановлено певні особливості дослідження проблем, пов'язаних із звільненням від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення. На відміну від загальних досліджень інституту звільнення від кримінальної відповідальності, проблеми щодо звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення, зокрема передбачені ст. ст. 321, 321-1 КК України, не отримали комплексного дослідження, розглядаються як частина іншого предмета;

- історико-правові положення щодо звільнення від кримінальної відповідальності проти здоров'я населення. Встановлено, що загальна кількість видів звільнення від кримінальної відповідальності в Особливій частині КК поступово зростає. Так, КК 1922 р. та КК 1927 р. мали по 1 заохочувальній нормі, що передбачали звільнення від кримінальної відповідальності (ч. 4 ст. 114 КК 1922 р., примітка ст. 106 КК 1927 р.). КК 1960 р. містив 6 норм, які закріплювали звільнення від кримінальної відповідальності (ч. 2 ст. 56, ч. 2 ст. 57, ч. 3 ст. 170, ч. 2 ст. 222, ст. 229-10). Проте визначені заохочувальні норми не стосувались злочинів проти здоров'я населення. Чинний КК 2001 року передбачає понад 40 норм, які регулюють

звільнення від кримінальної відповідальності, серед яких, зокрема, ч. 5 ст. 321, ч. 4 ст. 321-1 КК України. Процес реформування кримінального законодавства триває, зокрема розробка нового Кримінального кодексу України, в якому пропонується трансформація інституту звільнення від кримінальної відповідальності в субінститут непризначення покарання, в якому виокремлено положення про непризначення покарання у зв'язку з позитивною поведінкою особи після вчинення кримінального правопорушення (ст. 3.3.2 проекту нового КК). Що в подальшому може стосуватися і кримінальних правопорушень проти здоров'я населення;

дістало подальшого розвитку:

– положення науки кримінального права в частині таких питань, як визначення видів звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення;

– положення стосовно шляхів вдосконалення видів звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення з огляду на специфічність їхньої юридичної природи та законодавчого викладу, Ці напрями стосуються, зокрема, неточності або невідповідності деяких підстав у спеціальних видах звільнення від кримінальної відповідальності; подібності із іншими суміжними складами кримінальних правопорушень; визначення предметів у ч. 1 ст. 321 КК та ч. 5 ст. 321 КК України; переліку кримінально-правових діянь, зокрема тих, що передбачені у ст. 321-1 КК України; встановлення критеріїв при визначенні загрози для життя чи здоров'я людей у ст. ч. 1 ст. 321-1 КК України; двохкомпонентності підстав для звільнення від кримінальної відповідальності за ч. 4 ст. 321-1 КК України; узгодженості між ознаками, передбаченими у заборонних та заохочувальних нормах.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані пропозиції, практичні рекомендації та висновки можуть використовуватись у таких сферах діяльності:

– *правотворчості* – для вдосконалення кримінального законодавства України в частині усунення недоліків і внесення відповідних змін до ст. ст. 321, 321-1 КК України;

– *правозастосовній діяльності* – під час здійснення кримінально-правової кваліфікації посягань, передбачених ст.ст. 321, 321-1 КК України;

– *науково-дослідній роботі* – для теоретичних розробок, пов'язаних з кваліфікацією кримінальних правопорушень, передбачених ст.ст. 321, 321-1 КК України;

– *освітньому процесі* – для здобувачів вищої освіти під час викладання курсу Загальної та Особливої частини кримінального права та відповідних спецкурсів.

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження знайшли своє відображення у 5 наукових публікаціях, з яких: 4 – у вітчизняних фахових виданнях, 1 – у тезах доповідей на міжнародній науково-практичній конференції.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана грамотно із застосуванням сучасної української мови та наукових термінів. Кожний

підрозділ роботи побудований у логічній послідовності. Усе це забезпечує легкість і доступність сприйняття викладених у дисертації положень.

У результаті попередньої експертизи дисертації Назара ГРИНЯ і повноти публікацій основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Назара ГРИНЯ на тему «Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення (на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України)».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Назара ГРИНЯ на тему «Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення (на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України)» відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Назара ГРИНЯ на тему «Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти здоров'я населення (на підставі ст.ст. 321, 321-1 КК України) до захисту на здобуття ступеня доктора філософії в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

**Голова засідання –
завідувач кафедри
кримінального права та кримінології
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник
21 квітня 2025 року**

Василь БЕРЕЗНЯК